

Beslutningsforslag nr. B 81. Fremsat den 23. april 1982 af Wilhjelm (VS), Steen Folke (VS), Anne Grete Holmsgård (VS), Tinning (VS) og Waldorff (VS)

Forslag til folketingsbeslutning om indvandrernes retsstilling

Folketinget opfordrer regeringen til snarest at fremsætte lovforslag efter nedenstående retningslinjer:

1) Udlændingeloven ændres, således at udvisning henholdsvis nægtelse af forlænget opholds- og arbejdstilladelse ikke kan ske, når indvandrerens har haft fast bopæl her i landet i et bestemt tidsrum eller i øvrigt har en nærmere veldefineret tilknytning til landet.

2) I de tilfælde, hvor udlændingen ikke

opfylder de under punkt 1 nævnte betingelser, kan der ske udvisning, men kun i forbindelse med veldefinerede lovovertrædelser. Beslutning om udvisning træffes først, når afsoningen nærmer sig sin afslutning.

3) Administrationen af udlændingeloven, herunder tildeling af opholds- og arbejdstilladelser, beslutning om udvisning m.v., overføres til et civilt nævn eller styrelse, hvor indvandrernes egne organisationer er repræsenteret.

Bemærkninger til forslaget

Generelle bemærkninger

Alle andre rettigheder beror i sidste instans på, om de pågældende er sikret den mest fundamentale ret i denne sammenhæng: retten til at forblive i landet og insistere på sine øvrige rettigheder, dvs. sikkerhed mod vilkårlig udvisning eller – hvad der i praksis kommer ud på ét – nægtelse af forlænget opholds- og arbejdstilladelse.

Derfor er det afgørende for enhver formulering af en indvandrerpolitik, at udlændingeloven ændres, og at de fundamentale rettigheder sikres.

Forslagets historiske baggrund

Indvandrernes manglende retsstilling blev først for alvor et praktisk problem, da massearbejdsledigheden meldte sig i midten af 70'erne. Det viste sig snart, at indvandrernes retsstilling i praksis var konjunkturbestemt, og at fremmedpolitiet gerne bidrog til at skaffe os af med den kun få år før så attråede arbejbskraft. Dyneløfteri, nyfortolkning af boligkrav m.v., skrappe vilkår for familiesammenføring, alderskontrol med omvendt bevisbyrde samt almindelig bureaukratisk nidkærhed hørte nu til dagens »orden« og gav anledning til en stribe af udvisningssager, som oprørte den rettænkende del af offentligheden. De seneste ugers avislæsning kan overbevise om, at denne stribe fortsætter.

Allerede for otte år siden gjorde den daværende ombudsmand opmærksom på, at indvandrere m.h.t. retsstilling var overladt til en vilkårlighed, som ikke er et retssamfund værdigt. For syv år siden påpegede justitsministeriets egen forskningsgruppe, at Danmark i sin udvisningspraksis overtrådte internationale forligtelser m.h.t. appelmulighed og to-instans behandling. For seks år siden lod den daværende justitsminister sig omsider presse til at nedsætte et hurtigtarbejdende udvalg med henblik på ændring af udlændingeloven i retning af en styrkelse af indvandrernes retsstilling.

Siden da er der jævnlig omkring hvert halve år blevet rykket for et resultat og for et initiativ fra regeringen – og lige så jævnlig har ministeren beklaget, at man endnu ikke var færdig med arbej-

det, og lovet, at den endelige betænkning ville ligge klar om få måneder.

Det har i hvert fald været det stående svar i de seneste tre år. Den nuværende justitsminister var som retsudvalgsformand med til at rykke flere af sine forgængere. Men betænkningen er stadig ikke kommet. Og forleden fik tinget så i et svar til Bernhard Baunsgaard (på spørgsmål nr. 539, Folketingstidende 1981–82 (2. samling), forhandlingerne sp. 5277) at vide, at fremmedlovudvalget nu først forventes at afslutte sit arbejde »omkring sommeren 1982«, hvorefter justitsministeren vil sende udvalgets forslag til udtalelse hos de berørte myndigheder og organisationer. Svaret indeholder end ikke et gæt på et tidspunkt for et regeringsforslag om ændring af udlændingeloven – og det er måske forståeligt, de tidligere løfter taget i betragtning.

På denne baggrund har forslagsstillerne besluttet ikke længere at ville afvente regeringens udspil, men at fremsætte sit eget forslag med hovedkravene til den forestående lovændring.

Vi er klar over, at dette forslag ikke vil blive færdigbehandlet, endside vedtaget i denne samling. Men vi finder, at det må være hensigtsmæssigt at give tinget og offentligheden lejlighed til at forholde sig til de hovedspørgsmål, der består i forbindelse med indvandrernes retsstilling, således at denne mere principielle og politiske debat kan forløbe parallelt med fremmedlovudvalgets færdiggørelse af sit arbejde, så en lovændring ikke forsinkes unødigt.

Forslaget er – med de nødvendige ajourføringer – en genfremsættelse af et i folketingsåret 1980–81 af venstresocialisterne fremsat forslag, se Folketingstidende 1980–81, forhandlingerne sp. 334 og tillæg A sp. 719. Forslaget var til 1. behandling den 20. november 1980, se forhandlingerne sp. 2601, men blev aldrig realitetsbehandlet, idet man anførte, at man burde afvente fremmedlovudvalgets endelige betænkning, som også dengang forventedes i løbet af nogle få måneder!

Bemærkninger til forslagens enkelte punkter

ad 1

Indvandrerens må sikres mod vilkårlig udvisning. Det første skridt er at afgrænse den gruppe, hvis tilhørsforhold er så stærkt, at garantien mod udvisning må være fuldstændig. Et bestemt åremål af fast ophold her i landet vil være en brugbar betingelse, som er let at administrere, og som tager højde for tilknytningsforhold, som det ellers vil være vanskeligt at præcisere i en lovtæst. Men derudover kan der være tilfælde, hvor samme sikkerhed vil være velbegrunder, selv om den generelle åremålsbetingelse ikke er opfyldt.

Hensigten med at udforme forslaget som et beslutningsforslag er bl.a. at holde mulighederne åbne m.h.t. den konkrete udformning. Forslagsstillerne ville finde, at 2 år kunne være en rimelig betingelse for de rettigheder, som nævnes i dette punkt. I visse tilfælde bør samme rettigheder opnås, uanset at 2 års betingelsen ikke er opfyldt. En sådan anden veldefineret tilknytning til landet vil kunne præciseres ud fra de hidtidige sager herom. Forslagsstillerne mener f.eks., at ikke kun ægteskab med en dansk statsborger, men også fast (papirløst) samlivsforhold eller forældreskab og nært forhold til en dansk statsborger bør give samme retsbeskyttelse. Dette kan lyde som en selvfølgelig, men den hidtidige praksis viser, at hverken ægteskab eller fast samlivsforhold sikrer mod udvisning, og at heller ikke forældreskab og nært tilknytningsforhold til et barn, som er dansk statsborger, har givet en sådan sikkerhed. I sådanne tilfælde er der tværtimod forekommet udvisning, uden at den pågældende har været sigtet endside dømt for blot den mindste lovovertrædelse. (Jfr. justitsministerens besvarelse af spørgsmål herom stillet af retsudvalget på foranledning af venstresocialisterne, alm. del, bilag nr. 247, 1979-80, 2. samling).

Den hidtidige praksis giver rig anledning til at præcisere et »nærmere tilknytningsforhold«.

Efter formuleringen af punkt 1 er udvisning udelukket, når et sådant veldefineret, nærmere tilknytningsforhold er til stede. Det indebærer, at man accepterer, at der kan forekomme kriminalitet blandt indvandrere som blandt danske statsborgere, og at sådan kriminalitet ikke kan være udvisningsgrund, når tilknytningsforholdet er som præciseret under dette punkt.

ad 2

Tilbage bliver de tilfælde, hvor sådanne betingelser *ikke* er opfyldt. Her kan der ske udvisning, men for at sikre mod vilkårlighed foreslås det, at det nærmere præciseres, hvilke lovovertrædelser der kan medføre udvisning. Det forudsættes herved, at strafudmålingen indgår i præciseringen (det bør ikke kunne forekomme, at udlændinge udvises for besiddelse af et par gram hash til eget brug, og at udvisningen rubriceres som »overtrædelse af narkotikalovgivningen«, således som det er sket). Det forudsættes ligeledes som en selvfølge, at udvisning ikke kan ske uden domfældelse (ingen bør udvises med uprøvede beskyldninger om overtrædelse af narkotikalovgivningen eller spionagelovgivningen hvilende på sig, jfr. førømtalte hashesager samt mexikanersagen).

Det foreslås, at beslutningen om udvisning først træffes, når afsoningen nærmer sig sin afslutning. Principielt er der efter udståelsen af en længere frihedsstraf tale om en anden person end på tidspunktet for lovovertrædelsen eller pådømmelsen. Og det er udvisning af denne anden person, der skal tages stilling til. Også i praksis er forskellen væsentlig. F.eks. vil der – som det har kunnet iagttages ved adskillige af de hidtidige sager – være en ganske anden opinion på domfældelsestidspunktet, end der er efter straffens udståelse.

ad 3

Den nuværende ordning, hvorefter alle sider af udlændingeloven, herunder tildeling af opholds- og arbejdstilladelser, beslutning om udvisning, bedømmelse af samlivsforhold, boligkriterier m.v., administreres af en politiafdeling, føles af indvandrerne med rette nedværdigende. Det er, som om udlændinge på forhånd betragtes som potentielle kriminelle.

Administrationen af udlændingeloven foreslås overført til et civilt nævn eller lignende. Forpligtelsen til at sikre en reel ankemulighed, som har været tilsidesat hidtil, tænkes opfyldt ved, at ikke justitsministeriet, men landsretterne gøres til ankeinstans. Dette forekommer så meget mere nærliggende, som et af hovedsigterne med forslaget til indvandrerpolitik er at skabe fastere retsregler og at mindske spillerummet for vilkårligheder og administrative skøn.